

MUTRIKUKO PORTUKO
SARBIDEA BUKATZEAR ???

KALAPUTXI

MUTRIKUKO PORTUKO SARBIDEA BUKATZEAR ???

EUSKAL HERRITIK
KALIFORNIA

KONTSUMITU
BASERRIKO
PRODUKTUAK!!!

BIHAKO
ONDO NEGI
ONDO NEGI
(1982-1987)

IOSU FURUNDARENA

"TXOIXA"

**ESKERRIK ASKO,
BIHOTZ-BIHOTZEZ**

ATE IREKIAK

martxoak 3 10:30-13:30

BATXILERGOA

PRESTAKUNTZA ZIKLOAK

UNIBERTSITATE IKASKETAK

orientazio hitzaldia

Martxoak 6 6etan Zabel Kultur etxean

Xemein etorbidea 19 - 48270 MARKINA-XEMEIN
Tfna. 94 616 90 02 www.leartik.com sgabiola@leartik.com

aurkibidia

Informaziua	4
Zeuk esan	5
Puri-purixan	6
Bi hitzetan	8
Lapazorrikeixak	10
Bertsuak	11
Karenka	12
Lan giruan	14
Kultura	16
Gazterixa	18
Zorion agurrak	20
Argazki zaharrak	21
Agenda	22

Kalaputxi ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta iritzien erantzukizunik.

Argitaratzailea
Karenka komunikazio elkarte
Barrenkale, 12 behea - 20830 Mutriku.

Telefonoa

635 748 393

e-maila

kalaputxi@topagunea.com

kalaputxi2001@gmail.com

Bloga

kalaputxi.blogspot.com

Laguntzailea

Mutrikuko Udala

Kolaboratzaileak

Iñigo Andonegi, Josu Ituarte

Tirada

2.200 ale

Lege Gordailua

SS-787/01

ISSN

1579-4792

Inprimategia

EUSKALINPRI. Deba

Banaketa

Kalaputxi

Krisia vs. Kultura

Mutrikuko kultur elkarteak bildu ginen Udaletxean Kultur Taldeko udal ordezkariekin. Gaia: 2011ko memoriak eta kontuak entregatzea eta 2012. urterako talde bakoitzaren planak, aurrekontuak eta urte honetan kulturen inbertitzeko dagoen diruaren banaketa egiteko irizpide berrien proposamena.

Neure buruarekin hasteko, debereak egin gabe joan nintzen bilera-
ra, iazko memoria entregatu gabe eta aurtengo plana eta aurrekon-
tuak egin gabe, baina badirudi ez nintzela ni bakarrik debereak egin
gabe joandakoa.

Bilera nonbaitetik hasi behar eta 2012rako kulturen inbertitzeko
dagoen diru kopurua zenbatekoa izango den azaldu zen. Iazko kopu-
ru berdina izango zela entzuteak, lasaitu zuen apur bat jendea, baina
asaldatur joan ginen dirua banatzeko ordenantza berriko puntuak
banan-banan entzun ahala. Bakoitzak bere kontuak ateratzen ditu
eta, kezka sortzen hasten zaizkigu, posible izango ote dugu iaz egin
genituen ekintza guztiak egitea, gastuak osorik ordaintzeko dirua
Udalak ematen ez badigu? Gastuen zati bat talde bakoitzak berak
autofinantziatu behar badu, nola egin behar dugu hori gure talde-
an? Kamisetak salduta? Rifak antolatuta? Tabernariei dirua eskatuta?
Emanaldiak beste herri batzuetan eginda? Kezka eta beldurra! Bel-
durra eta kezka! (Ahopean kezkarik eta beldurrik gabe: guk errifak
salduta eta taberna jarrita egiten ditugu Kalbaixoko festak! Hurbile-
koei bakarrik iritsi zitzaigun mezu hau) Eta Madalenetan txozna
jarri eta txandaka turnoak eginda ateratzen dugun dirua banatuz
autofinantziatzea? Gazteak beti ekintzaile, beti aurrerakoi. Baina,
neuregandik hasita, kontserbadore asko gaude kultur taldeetan. Kri-
sia krisi, ezer aldatu gabe jarraitzea gustatuko litzaiguke. Izan ere,
kultur elkarteak nahiko lan egiten dugu entsaioak, ekintzak anto-
latu eta aurrera eramaten horrek daukan kostuaren zama ere geure
bizkar hartu behar izateko (eta ez dezala inork pentsa, hor kultur
lanetan gabiltzanak geure lanetatik zentimorik ere irabazten dugu-
nik, gehienez ere txaloak eta askotan hori ere ez, hantxe egon zen
akats txiki haren azpimarra berezia izaten dugu eskerra, hurrengo-
an horrelako akatsik egin ez dezagun).

Krisiak gauzak birplanteatzeko garai egokia izaten dira eta lehenera
begira hausnarketa egiteko ere bai. Lehen, kultur elkarrekin udaletik
ez zuten dirurik jasotzen, (lehen Francorekin bizi ginenean, alegia)
ekintza guztiak (Udal bandaren konturik ez dakit) autofinantziatu
egiten ziren, askotan, ekintza aurrera eramaten zutenen poltsikotik.
2012rako planak hor daude, paperean, buruan, aidean, ... Ziriako
Andonegi jaio zela 100 urte betetzen dira aurten eta Aitorren hiz-
kuntz zarra, nahi degu zabaldu...Gure Ametsakoak prest daude,
Goizeko Izarrakoak ere bai, trikitixak eta akordeoiak ere begi onez
ikusit dute, baita rok taldeak ere, Zineforunekoak,... eta ziur nago
han falta ziren beste batzuek ere parte hartuko dutela, nahiz eta
diruaren gainean ezer adostu gabe egon.

Galderatxo bat eta baieztapen bat bukatzeko. Kultur ekintzak egiteko
(kontzertuak, antzerkiak, zine emanaldiak, erromeriak, erakusketak,
...) udalak diru kopurua ziurtatzeko zain egon behar al dugu? Diru
banaketa egiten denean, ordea, ez nuke nahi, tontoaren klasera, bat-
zuek udaleko diruarekin finantziatzen diren bitartean, gu geure
poltsako dirutik autofinantziatzea.

Arantza Ugarte Lopetegui

Kultura Saila
Hizkuntza Politikarako Sailordetza

Gipuzkoako Foru
Aldundia

Mutrikuko Udaleko
Kultura eta Euskara Batzordea

SUBELTZEK MUTRIKUARROI ETA UDALETXEARI

Lehenik eta behin, eskerrik asko Subeltzen terrazaren erabilpenaren alde sinatu duzuen herritar, bezero eta auzokide guztioi. Subeltzetik irten gabe 400 sinadura batu ditugu (bada zerbait, ez??). Eskerrik asko!!!!

Gure aldetik berriz, barkamena eskatu nahi genuke egunkariaren aldeko manifa baten muntaia gure kartela egiteko erabili eta minduak sentitu diren guztiei.

Badakigu kalean gauza asko entzun direla gai honi buruz, beraz gauzak argitze aldera, hona hemen gure argibideak:

1- Subeltzen orubea (solar) pribatua da.

2- Gure nahia ez da auzokideak izorratzea, Subeltzi bizia ematea baino, denok ezagutzen dugu gaur egungo egoera.

3- Udaletxean lehen aldia da baimena eskatu dugula, beti ere ordutegi baten barruan. Terrazara, pasabidea taberna barrutik duenez, beste tabernetan ez bezala, izan ere, hauen kasuan jendea terrazan gera daiteke, gure esku geratzen da ordutegia errespetatzea.

4- Udaletxearen orubearen erabilera ukatzeko erabilitako argumentu bakarra honako hau da: Orubea eraikigarria denez (edificable), ez da aurreikusten ostalaritza terraza bezala. Dakigunez, mundo osoko plan urbaniztikoetan ez da aurreikusten lur pribatuan ze aktibitate burutu litezkeen eta zeintzuk ez. Ez dago legerik lur pribatu eraikigarri baten ezin dela osteleritzako terraza bat ipini jartzen duenik. Beraz udaletxearen erabaki arbitrariorioak erabakiko du al den edo ez.

5- Bestalde, Mutrikun ez dago terrazen erabilera erregulatzen duen ordenantzarik, beraz, beste soluzio bat izango litzateke, herriko ostalariokin batera, ordenantza bat adostea, eta Subeltzen kasua bertan jasotzea. Hori ere posiblea da.

6- Mutrikuko udalean ez dugu iñolako laguntzarik topatu, adituak bertan egonda, nola da posible? Ez daude laguntzeko? Badirudi udaletxe honetako lan taldea oso zabala denez, batzuen interes pertsonalek, Subeltz izorratzeko asmoarekin, pisua dutela hauen erabakietan. Penagarria benetan.

7- Ostalaritza bultzatzeko batzarrak egin dira udaletxean. Batzar horietan gaiari buruzko aipamena egiterako orduan, hori ez zela lekua jaso behar izan genuen erantzun gisa. Herriko osteleritza bultzatzea nahi badu udalak, paperean hitz eder gutxiago idatzi (lanpostuak, lehiakortasuna, azpiegiturak,...), eta gaur egun daudenei gehiago lagundu eta kasu konkretutan gainera.

Bukatzeko, udaletxeak 400 sinadura jaso ditu Subeltzen terrazaren erabilera publikoa eskatzen. Beraz esan daiteke herriak nahi duela. Eta ez ahaztu herria erreprezentatzeko zaudetela, eta ez gutxi batzuen interes pertsonalak. Batzutan agintera iritsi eta puntu hau ahaztu

gutunak

Zeuk Esan

egiten zaizue eta. pentsatu hontaz. Guk gutxienez, herritarren erreprezentazio zabala lortu dugu.. Sei hila-bete behar izatea Subeltzeko terrazaren erabileraren erabakia hartzeko ere ez dugu ulertzen. Terrazaren erabilera ukatzen duen legerik balego honezkero lege hori gure esku egongo litzateke. Tristeena da, udala terrazaren erabilera ukatzeko lege edo zerbaiten bila ibiltzea, erabilera bultzatzeko ibili beharrean. Bejondeizuela!!!! Oraindikan zain gaude hau erabakiko den batzordean parte hartzeko. Batzorde horretan hartuko den erabakia aldekoa izango delakoan gaude, ea horrela den!!!! Horrela izan ezean injustizia baten erantzule zeuek izango zarete. Aukera bat ematea ez da hainbeste eskatzea.

Subeltz Taberna

PROZESU DEMOKRATIKOA

ETA EMAKUMEON HITZA, HAN ETA HEMEN

Munduan eta historian zehar gertatu eta gertatzen diren gatazka politiko eta armatueta emakumeek era batean edo bestean parte hartu dute: batzuek, politikagintzan arituz edo armak eskuetan hartuz; gehienek gizonezko politikariei ala soldadu edo borrokalariari sostengu ekonomikoa, psikologikoa eta afektiboa emanez. Baina gatazka horietan guztietan badago parte hartzeko era gordinago bat: biktima zibilarena; "zeharkako" kalteen zerrendako kidea izatea eta gainera indarkeria espezifiko baten, alegia, mota desberdinetako sexu indarkeriaren biktima izanik.

Herrialde desberdinetan, gatazka politiko armatua konpontze aldera eginiko prozesuak edota ondorengo jarraibideak, eraikuntza prozesuak ere desberdinak izan dira, Leitzan egingo ditugun Topaketa Feministetan, beste herrialde batzuetako esperientziak izango ditugu entzungai eta ondoren Euskal Herrira itzuli, eta hemen egoera nola dagoen eta aurrera begira feminista eta abertzale gisa landu beharreko bidea definitzeko ekingo diogu.

Euskal Herrian abiatu berri den prozesuari so egin, eta galdera mordoxka datozkigu burura:

- Nola ikusten dugu egun emakumeok dugun parte hartze politikoa?

- Ados al gaude gure parte-hartzea murriztagoa dela esaten denean? Zergatik dela uste dugu?

- Zer egin dezakegu emakumeok prozesu honetan subjektua aktibo bihurtzeko?.....

Galdera hauei eta gehiagori erantzuteko tartea izango dugu martxoaren 2an, arratsaldean, Leitzan.

Animatu eta parte-hartu izena ematen!

Informazio gehiago:

<http://2012topaketafeministak.wordpress.com>

Euskal Herriko Bilgune Feminista

**JATETXEA
LANDETXEA**
Laranga auzoa (Mutriku)

**eguneroko
menua**

**berezitasuna
txerri txikia**
(enkarguz, erreta edo burduntzian)

Tel.943 942 222 · 629105733 · luis@pikua.es

Aiboka
KAFETEGIA - OKINDEGIA

Domingo Ibaibarriaga, 5 - Tel. 943 60 46 73 - MUTRIKU

PORTUKO SARBIDEA BUKATZEAR???

Kalean da proiektua

**Duela gutxi heldu da gure ezagupenera Mutri-
kuko kaiaren sarbidea hobetuko duen azken
proiektua, hau da, kanpoko dikearen bukaerako
proiektua. Irakurri dugunaren lerro nagusiak
azaltzera gatozkizue.**

Historia

2002an idatzitako proiektuaren arabera hasi ziren 2005ean kanpoko dikearen eraikitze lanak. Ezponda erako dike horrek 440 metroko luzera du, eta 2 metroko sakoneratik hasi eta 17 metroko sakoneraino doa, +16,50 metroko garaiera duen manpostetiaz jantzitako bizkaraldearekin (itsasbeheraren "0" kota erreferentziaz hartuta), eta ertz bakoitzean mutur biribilez bukatua. 2006an proiektu hori aldatu egin zen olatuen energia aprobetxatzeko zentrala eraikitzeko.

Kantauri kostan 2007ko abenduaren ondoren gertatutako denboraleak zirela-eta egiaztatu zen ordura arte itsas eraikuntzetarako erabiltzen ziren olatu-eraginen datuak aldatu beharra zegoela azken olatuen neurketen ondoren. Datu berri horiek kontutan izanik, Mutrikuko dikearen proiektua aldatu egin zuten, eta proiektu horrek era esanguratsuan aldatzen zue-
nez kostua, %20tik gora, 2005ean egindako kontra-
tua eteteko aukera ematen zion promotoreari. Auke-
ra hori erabiliz, promotoreak utzi egin zuen eraikitze-
lana 88 metroko luzera gehi puntako morru biribila
eraikitzeko zegoenean.

Eraikitze-lanak hiru urtetan geldirik egon ondoren, eta hondartza, igerilekua eta horien ingurua bukatu-
ta zeudelarik, Portuen Zuzendaritzak Mutrikuko
portu sarbidearen hobetzearen lanak bukatzeko
proiektua idazten du 2011ko uztailan, kai barnean
kirol-itsasontzientzat jarri nahi diren pantalanetan
olatuen eraginak arazorik sortu ez dezan.

Egungo egoera

Eraikitze lanak eteteko asmoa ageria izan zenean, behin behineko negute murru bat eraiki zen 40 eta 50 tonako harri-blokeekin eta +6 metrorainoko garaierarekin, itsasoaren erasoaldiak saihesteko. Bestalde, dikearen bukaera izango den lekuraino, 1 eta 3 tona arteko harri-blokeez babestutako material xehea isuri zen itsaspora, -5 eta -10 metroko sakoneraino. Bada, gainera, dikearen barne aldeko zati batean, itsas erasoak zabaldutako eta bildu beharreko zenbait harri. Dikearen jarraipenari heltzeko, behin behineko murrua kentzetik hasi behar da.

Proiektuaren azalpenak

Dikearen luzeran zehar hiru sekzio nabaritzen dira. Lehen, olatuen zentralaren albokoa, non bertan sortzen diren zurrumbiloen eragina deuseztatzeko, 55 tonako harri blokeen kapa bat ezarri beharko den. Bigarren sekzioak, orain dagoen negute murruren parekoak, 45 tonako bi kapa izango ditu azalean 5 metroko lodiera hartuko dutenak, -10 eta +11 metro bitartekoak. Azpiko aldean, 1 eta 3 tona arteko harri-blokeak izango ditu sostengarri, triangelu eran kokatuta hondoko haitz gainean. Hirugarren sekzioa murruarena da, non 55 tonatik gorako bi harri-bloke kapa ezarriko diren, 6,25 metroko lodierarekin eta -10 eta +11,80 metrorainoko garaiera bitartean. Euskarri, horien guztien azpian, 1 eta 3 tona arteko harri-blokeak ezarriko dira, goi aldean 4 metroko lodiera duen aulki luze baten forma eman-
ez.

Olatuek ez gainditzeko, orain eraikita dagoenaren antzeko bizkarraldea izango du. Hormigoia armatua-
rekin eraikia eta albo bietan metro erdiko manpos-
teriaz estalia. Bizkarralde horrek 10,25 metroko
lodiera izango du +4 eta +6 metro arteko garaieran;
+6 eta +12 metro arterainokoan, 8 metrokoa; eta 5

SUKALDEKO ALTZARIAK
EBANIZTERIA

OKILA AROZTEGIA S.L.

Txirritxa - Mutriku

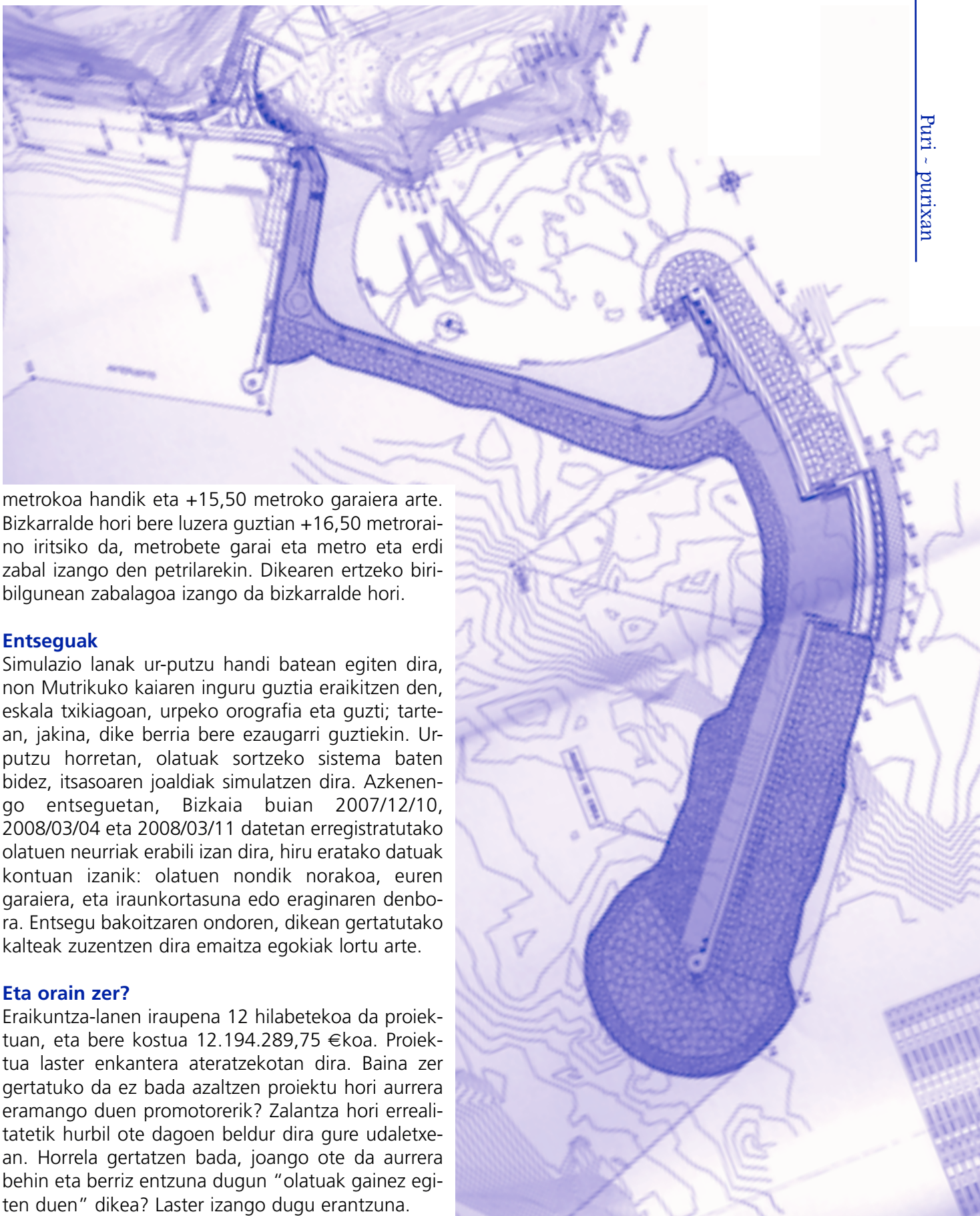
Tel. 943 60 40 18 - Faxe: 943 60 31 03

Ntra. Sra.
de Begoña
EHORZKETA

Iriagirre z/g

Tel.: 646 351 352 - 943 60 47 78
943 20 10 95 (24 ordu)

metrokoa handik eta +15,50 metroko garaiera arte. Bizkarralde hori bere luzera guztian +16,50 metrora-iritsiko da, metrobate garai eta metro eta erdi zabal izango den petrilarekin. Dikearen ertzeko biribilgunean zabalagoa izango da bizkarralde hori.

Entseguak

Simulazio lanak ur-putzu handi batean egiten dira, non Mutrikuko kaiaren inguru guztia eraikitzen den, eskala txikiagoan, urpeko orografia eta guzti; tartetan, jakina, dike berria bere ezaugarri guztiekin. Ur-putzu horretan, olatuak sortzeko sistema baten bidez, itsasoaren joaldiak simulatzen dira. Azkenengo entseguetan, Bizkaia buian 2007/12/10, 2008/03/04 eta 2008/03/11 datetan erregistratutako olatuen neurriak erabili izan dira, hiru eratako datuak kontuan izanik: olatuen nondik norakoa, euren garaiera, eta iraunkortasuna edo eraginaren denbora. Entsegu bakoitzaren ondoren, dikean gertatutako kalteak zuzentzen dira emaitza egokiak lortu arte.

Eta orain zer?

Eraikuntza-lanen iraupena 12 hilabetekoa da proiektuan, eta bere kostua 12.194.289,75 €koa. Proiektua laster enkantera ateratzekotan dira. Baina zer gertatuko da ez bada azaltzen proiektu hori aurrera eramango duen promotorerik? Zalantza hori errealitateetik hurbil ote dagoen beldur dira gure udaletxeen. Horrela gertatzen bada, joango ote da aurrera behin eta berriz entzuna dugun "olatuak gainez egiten duen" dikea? Laster izango dugu erantzuna.

**KALBAIXO
JATETXEA**

TELEFONOAK:
943 60 32 56
943 60 30 16
MUTRIKU

ARRIETA
AUTOZERBITZUA

J.M. Altzibar etorbidea · 943 60 31 01

URTEBETEREN ONDOREN, XIRI GOGOAN

Xiri Andonegi herriko artista ezaguna hil zela urtebete pasa denean, herri-tarrek ez zuten data hori besterik gabe pasatzen utzi nahi. Hark sortutako erraldioen konpartsak kalejira berezia egin zuen: buruhandiek, behingoa-gatik, puxikak suziriengatik aldatu zituzten, eta konpartsakideek ohiko ibilbiderik ere ez zuten osatu. Baina Xirik nahiko lukeena errespetatuta, kalejira alaia izan zen. Asko izan ziren batu zitzaizkien herritarrek, haren oroimena bizi-bizi dela erakutsiz. Xiri gunean bilduta, krabelin gorriak bota zituzten bertako urmaelean, eta kalejira bukatu aurrean, Xirik hain gogokoa zuen Erraldioen Bobo dantza egin zioten bere etxearen aurreko aldean. "Xiri ez dela urtebete pasa da, baina, herritarren artean hark hutsitako hutsuneak nabarmena izaten jarraitzen du", zioten han bildutako-ek.

KRAUSK TALDEAREN MAKETA LASTER KALEAN

Krausk taldea bere lehenengo maketa kaleratzekotan da. Laupabost abesti sartuko dituzte bertan. Maketaren aurrerapena interneten ikus daiteke, ondoko helbidean: <http://bit.ly/z2XuQc>. Taldeko kideak: Aitzol (bateria), Beñat (ahotsa), Aritz eta Ibon (gitarak) eta Antxus (baxua) dira. 2009an Mutrikun, Mutrikuko Rock Kolektiboan, sortutako metal talde gaztea da Krausk, eta eurena "zarata" egitea dela diote: "Oholtza gainean transmititzen dugun indarra da ikus-entzuleak geureganatzeko erabiltzen dugun arma".

BATZORDETAN PARTE HARTZEA AUKERA DUTE HERRITARREK

Udalak batzordeetan parte hartzeko deialdia egin die herritarrei. «Mutrikuko herriaren garapenean herritar guztiek zer esana eta zer eginga» dutela uste dute eta. Euskara, gobernazioa, hirigintza, ingurumena, jendartea, kirola, kultura, ogasuna, sozioekonomia eta gazteriak izango dira beste batzuen artean, herritarrek parte hartu ahal izango dutenak. Informazio gehiago nahi izanez gero, udaletxera joan ahal da edo udaletxeko telefono zenbakira deitu: 943-60 32 44.

MOTZ-MOTZIAN FILM LABUR LEHIAKETA MARTXAN HASTERA DOA

Film laburren bigarren lehiaketa martxan jarriko du laster Zine Forum Taldeak. Blogean (motz-motzian.blogspot.com) lehen sarrera eginga dute, eta lehen bideotxoa ere sartu dute, deialdia eginez. Laster kaleratuko dituzte lehiaketan parte hartzeko baldintza eta oinarriak. Iazko arrakastaren ondoren, aurtun ere, herritarrek parte hartzera animatu nahi dituzte. Haiekin harremanetan jartzeko blog-a ezezik, facebook-ean ere erabili daiteke edota motz.motzian@gmail.com helbidera idatzi.

KOMIKIXA

Josu Ituarte "Pitxame" ren eskutik

**ZUBI HONTAN PIRINEOTAKO ESKI ESTAZIO
DANAK BETETA ETA GUK KRISISA
PASATZEU**

**KRISISA EZTA ETXIA KENTZIA, KRISISA
GUSTATZEN ZAKUN GAUZAK KENTZIA DA**

Bi hitzetan

SANTA ESKEAK EZ DU HUTSIK EGIN

Ohitura zaharrak berrituz Santa Eskean atera dira hainbat herritar lau taldetan banatuta. Bertso eskolak urtero egin ohi duen deialdiari erantzun diote guztiek, eta hotzari ere aurre eginez olez egitera atera ziren otsailaren 4an, ohitura zaharriari eutsiz. Luardo etxetik bi talde atera ziren: lehen taldeko koplariak Beñat Ugartetxea eta Orlando Arreitunandia ziren. Goizean herrian eta atsaldean, Astigarribia, Olabarrieta eta Larangan ibili ziren. Bigarren taldean, berriz, Mikel Mendizabal eta Laxaro Astigarraga izan ziren koplariak eta hauek Olatz eta Ibiri bailaretan aritu ziren. Mijoa auzokoek ere ohiturari eutsi eta Iñaki Apalategi eta Xabi Astigarraga koplari dituztela, goizean, Galdua auzoa egin zuten eta arratsaldean, euren auzoko baserriak bisitatu zituzten. Iluntzean, Gaztetxeko taldea atera zen, Beñat Iguaran, Adur Gorostidi eta Iñigo Arrizabalagarekin. Egunari amaiera emateko, talde denak elkarrekin afaldu zuten Erbitxo baserrian.

EMAKUMEEI ZUZENDUTAKO SAIOAK

Emakumeak ahalduzkoa helburu duen ikastaroa egiten ari dira dozena bat herritar. Debegesa eta Udalaren artean antolatutako ekimena da. Identitatea, generoa, norbere pertzeptzioa eta erlazioak bezalako gaiak jorratuko dituzte. Ikastaroa emakume ekintzaileei zuzenduta dago, eta Emakumeen eta Gizonen berdintasunerako I. Planaren baitako ekimena da. Hausnarketarako zein emakumeen prestakuntzarako espazio berri bat eratzeke ahaleginaren parte dira hiru egun iraun duten saioak.

OIHANA KORTAZAR SALOMONEKIN ARIKO DA

"Poza, motibazioa eta ilusioa eman dit Salomon taldearekin fitxatzeak". Horrela azaldu zuen Desnivel aldizkarian Oihana Kortazarrek nola sentitzen zen trail running-eko talderik oneneko kide izatera pasatzean. Salomon Santi-veri Outdoor Team. Mutrikun bizi den elgetarrak Espainako kopa eta txapelketa ditu buruan. Skygames-ak ere egingo ditu, eta Munduko Koparako puntuagarriak diren zenbait proba ere. Kortazarrek Desnivele eskaini dio taldez aldatu eta geroko lehen elkarriketa. Osorik ondoko helbidean irakur daiteke: <http://bit.ly/AbagTc>.

HERRIGUNEAN MOTORRENTZAT ORDUTEGIA JARRI DUTE

Herrigunean ezin da ibilgailurik ibili 14:00etatik aurrera. Hori da araua. Baina, batez ere, motorrek betetzen ez dutela ikusita, Udalak aurrerantzean neurriak hartuko ditu. Udaltzainek eta ertzainek zirkulazio araua zorrotz beteiko dute. Zirkulazio araua ez betetzearen 100 euroko isuna jarriko da eta zarata-ordenantza ez betetzearen 50 eurokoa. "Motorrek udalean dagoen zarata-ordenantza bete beharko dute. Hori kontrolatu ahal izateko, udaltzainek dezibelio makina erabiliko dute", azaldu dute udal ordezkariak. Herrigunean motorra ez erabiltzeko seinaleak jarriak daude, bai eta motorra aparkatzeko tokiak ere.

Lehengo umiak errezago billurtzen ziran?

Ez dakitx pedagogikua ete dan, baiña lehen, oraingo aldian, modu asko zozen etzeko umiak billurtzeko.

Guztiok entzun degu iñoiz kontuz ibilli biharra zauala illuntzian, *gantz(a)-kentzailliak*in. Zein zan baiña, mutrikuar gehixenok gantza-gantzaillia esaten giñon hori? Gizon bat ei zan, umiak harrapatu eta gantzak ateratzen zixuezena. Gantz horretatik oso olixo fiña ateratzen ei zeuen, eta bada Donostian prezio altuan saltzen zala entzun doanik. Bitxiena da euskal herri gehixetan *Sakamantekas* esaten zakola pertsonaje billurgarri horri. Espaiñian ere hala esaten zixuen. Mutrikun oster, euskerazko izen dotoria ibiltzen zan. Gure herrixan batzuk *gantzerua* ere esaten zixuen. Existitu al da iñoiz *gantz(a)-kentzaillerik*? Itxura danez, bat baiño gehixo egon izan da historixan. Burutik oso ondo ez zabiltzen pertsonak ei ziran gantzeruok. Guk ere euki gendun Euskal Herrixan “Sakamantekas” ezizena hartzen zozan gizon bat: Juan Diaz de Garaio (1821-1881). Serieko hiltzaille hau Arabako Egilatz herrikuua zan. “Jack el destripador” hiltzailliaren euskal bertsia.

Gure txikixei billurra eragitzen zixuen eskaliak eurak ere gantza-kentzailatzat hartzen ziran sasoi baten. Mutrikura etorri eta eskian ibiltzen ziranetako batzuk aitzatziarren: Ermere eta Petronilla. Azken hori Samiela inguruan ibiltzen zan eta hareaitxio gaztetxuek urte hasieran hola esaten zeuen: *Urte berri urte zahar, Petronilla galtza zahar*.

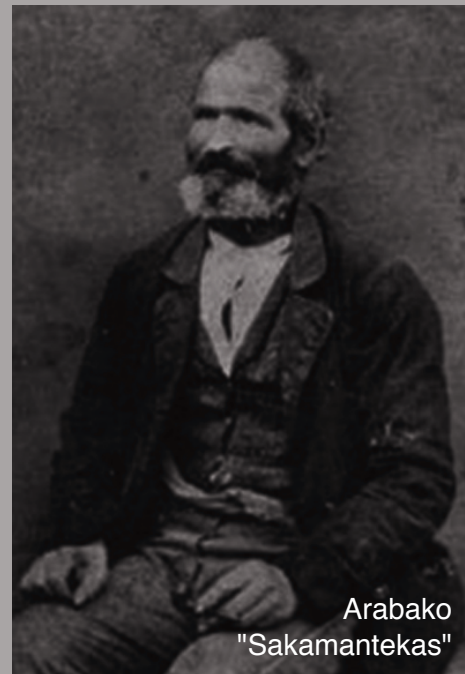
Portu aldeko ume eta gaztetxuei gurasuek esaten zixuen garaiz etxeratu ezian *illatergixak sariak bota*, harrapau eta berakin eruango zitxuala. Hori dala-ta, komenduko kanpaiak jotzen zeuenian –iluntzeko anjelusa–, portuko ume guztiak saltaka juaten ziran beuren etxietara.

Aitxa Barandiaranek 1928. urtian Mutrikun batu zozanez, baserrietako ganbaran *Erramon maketua* bizi ei zan. Umiak haren billurrez bizi ziran.

Olazko Zelaieta baserriko jabiak Barandiarani esan zioenez, San Isidro ermitxatik hurre, *Kobaldeko zuluana*, sasoi baten *irensugia* (herensugea) bizi zan. Segurutik, inguruko umiek ez zeuen eukiko hurreratze-ko gogo haundirik. Kobazuluak eta leiziak, toki arriskutsutzat hartzen ziran, jentillak eta sorgiñak bertan bizi ei ziran-eta.

Anjelusa jotakuan, *purgatoixoko animak* batera eta bestera ibiltzen zirala ere esaten zakuen umiei.

Esan leike lehen, billurrak aidian bizi zirala gure herriko ume eta gaztetxuak. Zer dala-ta eragiñ billurra? Billurra berez ez zalako txartzat jotzen. Billurrak bere funtzia zakan: pixka bat ikaste prozesuan lagungarria

Arabako
"Sakamantekas"

izan zeiken, baiña neurritz kanpokuak blokeau egitzen zozan pertsonia.

Sasoi baten, ze funtzio betetzen zeuen *gantz(a)-kentzailliak*, *illatergixak*, *Erramonek*, *sorgiñek* eta *animek*? Gizarte-ohitxuerak antolatze-ko bidia ematen zeuen izaki billurgarriok:

1.-Kontuz gabaz! Eleizari –moralagaitxik–, agintari politikuei –segurtasunagaitxik– eta gurasuei –umiak garaiz etxeratze-ko–, danei interesatzen zakuen gaba errespetuz hartzia.

Zeozetxio botatzen zakon illentixa gaberditxik aurrera itxurrian hartutako urari...

2.-Kontuz ezezagunekin! Eskaliak, ezezagunak ez ziran fidatzekuak umientzat. Geurian gurasuek esaten ziguen ateko zulo-ko begiratu eta “baezpakuak” ikusi ezke-ko ez irikitzeko. Kontuz ibiltze-ko badaezpadakuekin.

3.-Txintxo ibilli, goizo luak hartu! “Haurtxo polita” lo-ka-nta eza- gunak ere ematen digu billur baten berri:

Haurtxo polita sehaskan dago

zapi zuritan txit bero [...]

Txakur handia etorriko da

Zuk ez badezu egiten lo.

4.-Ez ibilli toki arriskutsuetan! Kobazuluak-eta arriskutsuak dira, illun-illun doz eta ez da komeni bakarrik juatia.

Gaur egun, zein izaki billurgarri eza- gutzen deue gure umiek? *El coco*, *La bruja piruja*... Paradojia bada ere, gure umiei billurraren kontzeptu hori izkutatu dixeu- nian, eurei iñoiz baiño gehixo gustatzen zakue- z billur- rezko pelikula- k, liburuak, upiñak...

Josu Larrañaga Arrieta

XXVII. OKELAR ANAIK BERTSOPAPER SARIKETA

GAZTEEN MAILAN TXAPELDUNA

EDERTASUNA

Doinua: "Begira nago jarria beraz"

Egilea: Jone Alberdi

1)Egun beroak pasatu dira
ta udazkena heldu da,
bainu jantziak sartu ditugu
jada armairu barrura,
dieta egunak madarikatuz
gogorra izan da uda,
a zer nolako ardura, (bis)
gorputz ederra izatea zen
mundu guztiaren muga,
gaur egun oso garrantzitsua
baita daukagun itxura.(bis)

2)Lehen pausoa, gimnasia
izerdia botatzera,
kirolarekin, kostata baina
gorputz polit bat lortzera,
bizikletaren gainean jarri
gero zintaren gainera,
eta ezin jo atzera,(bis)
hondartzan izan nahi dugu denok
modelo baten tankera,
gona jantzita lotsarik gabe
irten gaitezen kalera.(bis)

3)Liluragarri egon nahi bada
neurritz jatea onena,
eta niretzat hau izaten da
pausorikan gogorrera,
jarraitu behar izaten baita
dieta zail baten ordena,
ta hori da okerrera,(bis)
txokolatea baztertzea da
egin behar den lehena,
alde batera utzi beharko
gehien gizentzen duena.(bis)

4)Makilajea eskuan hartuz
margotuaz aurpegia,
dotore jarri nahian gabiltza
masailak eta begia,
txukun ta polit ipintzen gera
edertuaz irudia,
ez da ez tontakeria,(bis)
ilea ere nork zaintzen duen
oso gauza nabaria,
horrela dabil mundu guztiko
heldu eta gazteria.(bis)

5)Esaten dute garrantzitsua
dela gai hontan arropa,
ta zaharkiturik dagoen dena
egin beharko da bota,
disimuluaz ondokoari
begiratuaz alboka,
ibiltzen gera mokoka,(bis)
takoi luze(e)nak dauzkan lagunak
irabazten du borroka,
irribarre bat botatzen dugu
nahiz neska hori gorrota.(bis)

6)Berdin zainduko gera apiril
urtarril edo urrian,
garrantzi asko baitauka zenbat
kilo dituzun gerrian,
urtero legezturroia ezin
probatu eguberrian,
jarraituz lehengo neurrian,(bis)
udazkenean hasten baikera,
pentsatuz udaberrian
eta segidan udara dator,
berriro Euskal Herrian.(bis)

MUTRIKUKO GAUZAK ORA PRO NOBIS

OFIZIALKI BABESTUTA

Neurria: Zortziko handia

Egilea: Naiara Uranga Lasarte

1
Hau da zortea, haxe da poza,
tokatu baizait tokatu,
Mutrikun babes ofizialeko
etxea neri suertatu.
Eduki dedan txoiloarekin
bizitza soluzionatu,
etxea_eukitxa mutil eder bat
baietz seitxuan topatu.(bis)

3
Bankuan zera esan didate;
gauza ez dago erreza,
guztiok gabiz krisiak jota
da momentu aldrebesa.
Zuk nahi baduzu dirua_uztea
egin behar dezu promesa,
zure aita_ama ta aitonaren
nomina hemen ingresa.(bis)

2
Pasatu dira urte ta piko
auzoa do amaitxuta,
orain diru_eske bankura noa
paper piloa hartuta.
Lasai ailatu naiz ni bankura
"babes ofizialduta"
ez nekiena bankua dola
ofizialki babestuta.(bis)

4
Hainbeste buelta eman ostean
nik mailegua lortu nun,
baina hala_ere ez nago pozik
sentitzen naiz kopetilun.
Ai heriotzak banandu arte
zorraz izango det lagun!
gehixoa irauten baitu_hipotekak
ezkontzak baino gaur egun

Historia apur bat. 1967ko abenduaren 3an, Hegoafrikar Errepublikako Lurmutur Hirian (Ciudad del Cabo), Christian Barnard zirujauak bihotz-transplantea egin zion gizon bati. Hartzaileak 54 urte zituen, eta, bihotzeko gaixotasun larri bat zuela-eta, fase terminalean zegoen. Emailea, berriz, 23 urteko neska bat. Auto batek harrapatu zuen, eta, ospitalera iritsi zenerako, ezin zen ezer egin haren alde. Aitak, etsita, alabaren bihotza transplantatzeko baimena eman zuen.

Baina ebakuntza egin eta 18. egunean, hil egin zen. Errefusarik ez gertatzeko hartzen zituen botikek gizonaren sistema immunea erabat ezgaitu zuten; ondorioz, pneumonia harrapatu zuen, eta horren kausaz hil egin zen. Beraz, arrakasta ez zen erabatekoa izan. 1971rako, bihotza transplantatu zieten 170 pazientetatik, 146 hilik zeuden. Hori ikusita, bihotzeko transplante gehiago ez egitea erabaki zuten sendagileek, baita Barnardek ere.

1974an, Norvegiako ikertzaile batek ziklosporina izeneko substantzia aurkitu zuen onddo batean. Ziklosporina transplanteetan erabiltzeko aproposa zela ikusi zuten: organo arrotza errefusatzea saihesten zuen, baina, aldi berean, hartzailearen sistema immuneak infekzioen aurrean erantzuteko gaitasuna gordetzen zuen. Gerora, beste immunosupresore batzuk ere aurkitu dira, eta transplante guztietan erabiltzen dira.

Gaur egun arazo nagusia ez da errefusari aurre egitea, baizik eta behar diren baino organo gutxiago daudela transplantatzeko.

Eskerrik asko, bihotz-bihotzez

Guk losu Furundarena "Txoixa" rengana jo dugu, bere bihotz berriarekin zer moduz dabilen galde-tu eta transplantearen inguruko bizipenak konta diezazkigun.

BERISTAIN

DENDA LURRINGEGIA ESTANKOA

943 60 35 44

koadrila afariak, bazkariak, bataioak,
eguneroko menua

MUTRIKU - DEBA ERREPIDEA
LARANGA AUZOA
Etxeko Telf. 943 60 31 17
Jateleku Telf. 943 60 31 67

SAN JUAN
MUTRIKU

Noiz egin zizuten transplantea?

2010eko abenduaren 31an egin zidaten, Santanderko Valdecilla ospitalean. Hantxe egiten dituzte bihotza transplantatzeko ebakuntzak. Hemen, Euskal Autonomia Erkidegoan egiten ez denez, Osakidetza ordaintzen ditu hango dieta eta gastu guztiak.

Noiz jakin zenuen bihotzeko arazoren bat zenuela?

Eskaileretan behera erori nintzen 1997. urte inguruan, eta bularezurra eta hiru saihestasun apurtu nituen. Hori zela-eta espezialista batengana joan nintzen, eta esan zidan oso bihotz handia neukala eta hori ondo aztertu beharra zegoela. Tratamenduan jarri ninduten, eta Basurtora joaten hasi nintzen. Han bizpahiru urte ibili ondoren, Lagun Aroko mediku aldaketa zela-eta, Poliklinikara pasatu nintzen.

Gogorra, ezta?

Bueno, mintsua ez da izan. Nik ez dut sekula eduki bihotzeko anginarik. Nik eduki dudana izan da bihotza oso nekatua, biguna eta handia. Egunean 15/16 botika hartzen nituen, eta gorputza horretara jarrita neukan. Pare bat aldiz egon nintzen hilzorian, potasio-maila gehiegi altxatuta. Gorputza gelditzen hasi zitzaidan poliki-poliki: hankak, eskuak... Eskerrak semeari! Arrastaka sartu ninduten Donostia Ospitalean! Zortziren bat egun zainketa berezietan eduki ondoren, Valdecillara eraman ninduten anbulantzia. Beste batean ere, Mendarotik Donostiara eraman ninduten hilko nintzelakoa; hari batetik zintzilik egon nintzela esan zidan medikuak orduan ere.

Luzaroan egon zinen itxaron-zerrendan, bihotza-zen zain?

Hilabete justu. Ingre-

satuta egon nintzenetik, azaroaren azkenetik abenduaren azkenera. Azaroaren 15ean, Donostian ingre-satuta nengoela, Valdesillako medikuak etorri zitzaizkidan bisitan. Eta handik hiruzpalau egunetara, eraman egin ninduten anbulantzia bertara. Orduan jarri ninduten itxaron-zerrendan. Nik banekien oso gaizki nengoela: urdin-urdin, horrelako lila kolorea, ezin nintzen ibili ere egin... Eta loteria tokatu zitzaidan!!!

Eta eguna iritsi zen!

Gabon Zahar bezperan, handi-handi eginda gelditu nintzen, eta semeak dena emanda Donostia Ospitale-rama ninduen gaueko hamarrak aldera. Hurrengo goizean hobeto nengoen eta etxera bidali ninduten. Eta kasualidadea, Valdecillatik deitu eta esan zidaten: "Etorri hona, zuretzako bezalako bihotza daukagu-eta. Hemen egon ordu bi eta erdietarako!" Bakar-bakarrrik nengoen etxean, semea, Ondarroako mendi-lasterketan... Deitu nion, etorri eta 180km/h ipini kotxea eta joan ginen. Lehenengo, ertzainei, eta, gero Laredon, guardia zibilei aditzen eman genien, eta anbulantziari deitzeko ere astirik gabe joan ginen Santanderrera. Ordu biak eta hogeita bosterako iritsi ginen, eta lauretarako kirofanoan nengoen. Sei ordu inguruko ebakuntza izan zen.

Ez zenuen beldurrik pasatu?

Poza! Ez naiz inor baino balienteagoa, baina operatzaera eramaterakoan: poza! Nik esaten nion aitari: "Ea ailegatzen naizen kirofanora. Lagungu neri, lagundu neri!"

Ba al dakizu norena zen bihotza?

Medikuak esan zidan, konfidantzan, emailea nongoa zen eta zenbat urte zituen, baina, gehiago galdetuta ere, ez dut uste besterik esango lidakeenik. Eta ez dut jakin ere egin nahi. Baina informazio hori neuretzat gordeko dut.

Aldatu al zaitu egoera latz horretatik pasatu izanak?

Aldatu, ez dut uste hainbeste aldatu naizenik, baina gehiago konturatzen naiz bihotza emateak eta guntzurruna emateak-eta zer balio daukan. Norberak ez badu balio, zerk balio ote duen pentsatzen dut. Lehen ere uste dut organo-emailea nintzela, hau baino lehenagotik ere. Eta kontzientzia handiagoa hartzen duzu; seguru asko, zeuri eman dizutelako ere bai. Pribilegiatu bat sentitzen naiz. Nire esker ona adierazi nahi diet lagundu didaten guztiei.

Zure establezimenduaren berri
mutrikuar guztiei emateko...

KALAPUTXI

Luardo etxea, behea · Barrenkale, 12 · Tel. 635748393
kalaputxi@topagunea.com

Camping

Galdona

JATETXE ETA ERRETEGIA
Galdona Baserria

Tel. 943 60 35 09 MUTRIKU

KONTSUMITU BASERRIKO PRODUKTUAK!!

Martxotik azarora bitartean, hileko bigarren larunbatean eta goizeko 9etatik ordu 2etara, Azoka Berezia ospatuko da Beheko Plazan. Aukera paregabea baserriko produktuak eskuratzeko. Pasa den urtean Mutrikuko Udalak, Debemenek eta baserritar talde batek martxan ipinitako ekimena da hau.

Azken urteetan elikagaien ekoizpen eta kontsumo ereduak aldatzen joan dira, eta gaur egun gehienok jaten ditugun elikagaiak jada ez datoz gure inguruko baserri eta baratzetatik, urrutiko esplotazio industrialetatik baizik. Horrekin batera, elikagaien banaketa eta salmenta ere aldatzen joan da: merkatal gune handiak heldu ziren gure herrietara eta, horiekin batera, azokaren eta denda txikien gainbehera. Baina lehen sektorearen gainbeherak eta kontsumo-eredu berrien etorrerak bestelako ondorioak ere ekarri ditu: herriko hainbat kale eta txokotako giroa makalduz joan da nabarmen azken urteetan. Ikuspegi horrek garrantzi berezia ematen dio kale-giroan egiten den azokaren aktibitate horri, eta herria bizi mantentzen eta hobetzen lagun dezakeela erakusten du.

Kontsumo-ohiturak aldatzen joan direnez, kontsumitzaileen bizimolde berrietara egokitu beharra dago. Bada mugimendu bat indarra hartzen doana: gaur egun kontsumitzaileok geroz eta arduratsuagoak gara eta garrantzi handiagoa ematen diogu kon-

tsumitzen ditugun produktuen kalitate, jatorri, ekoizteko modu eta, nola ez, ingurugiroaren zaintza eta osasunari. Bertako produktuak kontsumituz eskaera horiek guztiak asetzen dira.

Azoka Berezi horien bidez, Udalak eta Debemen-ekoizleak eta zuzeneko salmenta, biak, bultzatu nahi ditu. Helburua kontsumitzailea produktu horiek duten balio erantsiaz jabetu eta bertako ekonomiari bultzada bat ematea da. Baserrietan ekoizten diren produktuak kontsumitzea denon onerako da, bertan bizi eta lan egiten dutenentzako eta landa-eremuko paisaiatz, ondareaz, eta produktuez gozaten dugun herritar ororentzat.

Horretarako, badaukagu Mutrikun aukera paregabea merkatu plazan, zenbait denda txikitan eta, martxotik azarora, hileko bigarren larunbateko Azoka Berezieta.

Anima gaitezen eta kontsumitu ditzagun baserriko produktuak, merezi du eta.

Joseba Iñaki Eleizgarai
masajista eta osteopatia

Tel: 630 788 059 - Konte kalea 22, Mutriku

Edari

biltegia

Inarrainraegi

Tel./faxa: 943603938 - Elxekoa: 943603893 - Sakelekkoa: 609413306 - "Mendi azpi" - 20830 MUTRIKU

Mutrikuko Ibiri baserrikoa dugu Mari Carmen Ansorregi Egaña (1955). Orain dela 36 urte hasi zen plaza-merkatura joaten, eta gaur egun DEBEMEN-ek aurkeztu digun proiektu horren partaide dugu. Berarengana zuzendu gara iritzi eske.

Nola hasi zineten?

DEBEMEN-etik etorri zen proposamena. Ordu-rako, Debako herrian proiektua martxan zegoela, eta Mutrikun ere jarri nahi zuten martxan. Udaletxearen oniritziarekin eta Debemenen laguntzarekin aurrera egitea erabaki zen, eta oso pozik gaude

Zeren falta nabaritzen zenuten eta duzue?
Jendearen falta nabaritzen dugu. Nik badakit eta

ulertzen dut goizez kanpoan lanean ari den jendeak ez daukala merkatura hurbiltzeko erraztasunik. Hori dela eta, zapatu goizetan gure produktuak plazara ekartzea erabaki genuen, eta, betiko lekuan izan beharrean, merkatu plazaren gainaldera (Beheko plazara) irtetea erabaki zen.

Eta nolako erantzuna jaso duzue?

Jaso dugun erantzunarekin oso pozik gaude. Luzarora begira nola ikusten duzu etorkizuna? Ez dakit, ba, orain momentuan plaza-merkatuko egoera tristea da, eta, luzarora begira, plazara generoa eramateko baserrian lan egin behar da, eta gaurko gazteak ez badira hortara jartzen, ba...

Zer eskatuko zenieke herritarrei?

Herriko edo bertako produktuak kontsumitzeko.

AZOKA BEREZIAK 2012

Martxoak 10	Abuztuak 11
Apirilak 14	Irailak 8
Maiatzak 12	Urriak 13
Ekainak 9	Azaroak 10
Uztailak 14	

<http://www.baserrikoa.com>

PAGOAGA S.A.

iturgintza - berogintza - gasa
igeltsaritza - aroztegia

Tel.: 943 74 02 79 - 943 74 05 12

Faxa: 943 74 35 65 / e-mail: pagoagasa@euskalnet.net

San Antolin, 13 - 20870 ELGOIBAR

LEA-ARTIBAI

Hileta zerbitzuak - Beilatokia

MUTRIKU Tel.: 943 60 41 20

ONDARROA: Arta Bide, 24 - Tel.: 946 830 960
Mug: 659 879 268

Ziriako Andonegi Andonegi

(1.912 - 1.981)

Aurten beteko dira ehun urte Ziriako Andonegi "Kuireka" euskaltzalea jaio zela eta bere familiarengana hurbildu gara bere berri jakitekotan. Hamaika kontu, gertaera, pasadizo... Bi ataletan eskainiak. Ziriako bera eta berak egindako lana hobeto ezagutzeko balioko duelakoan.

Gure aittak, Narciso Andonegi Alberdi zuen aita, arrantzalia. Ama, Mari "Ixidro", (aita Ixi-drogatik) Andonegi Olariaga, tabernaria. Eta ahizpa Maritxu Andonegi Andonegi, jostuna.

Gaztetako kontuen gainean ez dakigu asko: Urtebete pasa zuela Seminarioan. Jostun laguntzaile hasi zela Eliodoro Rodriguez (Sastrilloren aitta) sastrearekin eta Bartzelonan soldaduzka denbora Sastre Titulua ateratzeko baliatu zuela.

Izaera aldetik, jaso duguna da gaztetatik izan zela konprometitua. Idazten hasia zen 36a baino lehen. Hogei urte zituela, Batzokiko lehendakari izan zen. Eta anekdota bezala hona hemen orduko errepresalia bat: herriko hormetan Espainiaren aurkako idatzi batzuk agertu ziren goiz batean, hori dala eta 500 pezetako zigorra jarri omen zioten.

Harrapatu zuen gerrak 24 urte zituela, orduan fronte abertzalera boluntario joan eta Euskal Herriaren askatasunaren aldeko hainbeste herritarrekin batera mobilizatu egin zen.

Handik aurrera, erabaki handiagoz erresistentzian jardun zuten belaunaldia da.

Euskeraz bizitzeko erabakia hartuta, euskerarekiko maitasuna barru barrutik ateratzen zitzaion. Horrela, ezinbestean, lanetik aparteko zaletasuna eta konpromisoa bihurtu zitzaion idaztearena. Gainera komunikatu beharra zeukaten herritarren artean, beste herrien artean... hori zela eta, bera bezala herritar gizon emakume gehiagok jardun zuten langintza horretan. Aberri, Kaialde, Arkotxa anaiak, Maritxu Lekonde, Itxas aurre, Andoni, Elordi...asko! (batzuk gerra aurretik, besteak ondorengoak) autodidaktak ziren orokorrean, irakurriz ikasten zuten, landuz eta praktikatzuz, horrela euskaraz idazteko orduko euskera literarioa erabiltzen zuten, orduko ortografia eta guzti.

Bere idazlanak izan ziran:

- Bertsoak eta kantuak.
- Kronikak eta berriak.
- Bakarrizketa, elkarriketa eta antzerki batzuk.

Gaiak berriz, egunerokotasunarekin, euskerarekin eta sinismen kontuarekin dute zer ikusia, gainera denborapasa, umore eta txantxarako elementuak ere asko ziren lanen artean. Herrira begirako enfokea dute gai gehienek, nahiz eta aldizkari batzuk muga hori gainditzen zuten.

Herriko gaiak. "Auxe da Mutriku", "Mutrikuko kalbarioa", "Arnoko gurutzeta" "Gora Mutriku" "Arrantza-leak" "Etxekalteko ehiztariak" "Urreistitar Migeli" "Pello Jaunari" "Jon Jaunari" ...

Euskeraren gainean: "Euskera" "Euskaldun erdal-dun" "Aitorren izkuntz zarra" ...

Gai erlijioso pila bat eta kronikak

Gerra aurretik: Donostiako ARGIAN, EL DIAKO Euskal Atalean, Bilboko EUZKADIN eta EGUNAN lankide izan zan, Kuireka sinadurarekin; Gerra ondoren: EUZKO GOGOA, EUSKO, HERRI LAN, KARMEI, 01 OLERTI, ZERUKO ARGIA ...

"AITORREN IZKUNTZ ZARRA" BERTSOAK OSO EZAGUNAK EGIN ZIRAN, kantu mitikoa izan da, oso zabaldua eta asko kantatua gerra ondorengo 50-60-70 hamarkadetan.

Sasoi hartako adierazle argi bat, hiru errealtateren sintesia zala esan dezakegu: Bata euskera erabiltzearen debekuaren aurrean erreakzioa eta beraren defentsa. Bestea abertzaletasunarentzat euskera garrantzitsua zela adiera nahi izatea. Eta azkenik, sinistun bezala eman nahi zioten Jainkozko mezu espiritual horren ukitua.

Esan izan zigun aittak, azken bertsoa ez dela bukatzen GORA TA GORA EUSKALDUNAK eta GURE EUSKERA normalean kantatzen zan bezala, baizik eta GORA TA GORA EUSKALDUNAK, EUSKADI ETA EUSKERA hori zentzuragatik aldatu beharra eduki zutela.

Jendeak beharra edukiko zuen-edo... polboria bezala zabaldu zan, Ondarruan asko kantatzen omen zuten, han arrantzaleen artean Nartzizo Txikik zabaldu eta kantatu omen zituen. Eta holaxe... Ondarruatik mundura zabaldu...! Atzetik omen zebiltzan guardia zibilak zeinenak ziren jakin nahian baina alperrik, berandu arte ez zen izena jakin. Zeruko Argian 1957an argitaratu zan, arrakastak asko iraun zuen, zer adibide bat jartzekotan, hona aldizkari bateko erreferentzia: "HIT PARADE: COMPUTO DEL PRIMER TRIMESTRE 1969" Cancción ganadora: Aitorren hizkuntza zaharra. (La vieja lengua de Aitor) Interpretes: Urretxindorak de Bergara. (Vasconia Express, nº 11)"

Ander Esnal

Euskal Herritik Kaliforniara

Atzerrian ikastearen inguruan mito asko daude. Sinistu itzazue guztiak. Egia da ingelesa ez menperatzeak arazoak ematen dizkizula momentu askotan, egia da inoiz baino txerrikeria gehiago jango dituzula, irakasleek tratatu ezberdina eskainiko dizutela, gurasoei dirua eskatzen amaituko duzula eta parrandaz-parranda ibiliko zarela, nahiz eta hurrengo egunean azterketaren bat izan. Hala eta guztiz ere, etxera itzulitakoan, ezin izango duzu ikasitako guztia mila orritan ere azaldu.

la 24 orduko bidaiaren ostean iritsi nintzen San Franciscoko aireportura. Nire etxea eta unibertsitatea, ordea, Santa Clara zeuden, hiritik 40 minutura. Heldu bezain pronto, bi galdara egin nizkion neure buruari. Lehenengoa: ez al da inor oinez ibiltzen hemen? Autoa etxe alboko supermerkatu-
ra joateko ere erabiltzen dute kaliforniarrek. Gero mundua kutsatuta dagoela esan.

Bigarrena: ez al dago tabernarik? Bakarra! Eta asteartetan soilik egon ohi zen zabalik. Halaxe b u k a t z e n genuen beti ikasle amerikarren etxetan parrandan. Izan ere, "house party" edota

etxeetako festak ohikoak dira han. Jende mordo etxe txiki batean: zoramena, pelikuletan bezala, baina esajeratu gabe. Edari txar eta janari txarragoarekin, ez dakit nola bueltatu garen osasun arazorik gabe. Baina gaitzerdi, han zerbait gertatuz gero dirutza ordaindu beharko genioke eta medikuari. Osasun pribatu mada-rikatua.

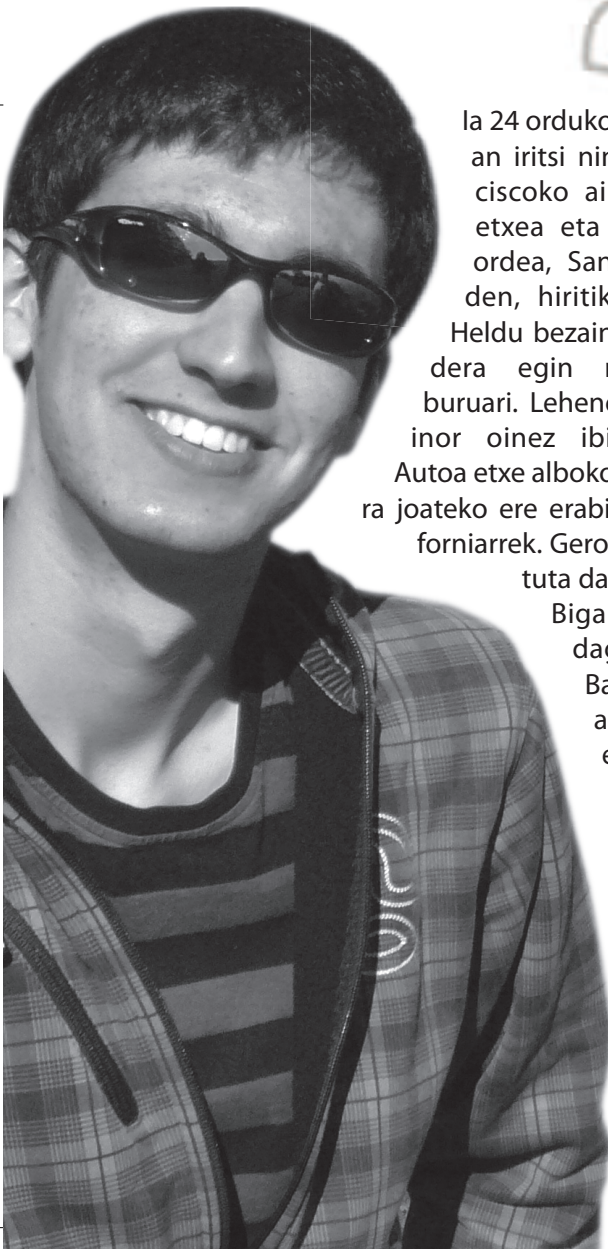
Lehenengo egunak "tonto aurpegiak" egunak izaten dira. Janaria erostera joan, eta zer esaten dizuten ulertzen ez. Mugikorra erostera joan, eta saltzailea zer esaten ari zaizun ulertzen ez. Nazioarteko bulegora joan paperak betetzera, eta zer egin behar duzun ideiarik ere ez. Eta zeure buruari galdetzen diozu: ingeles titulua ateratzeko zertarako gastatu dut hainbeste diru? Dena den, "tonto aurpegiak" egunek badute amaierarik, eta lasai, inglesa menderatuta itzuliko zara eta etxera.

Californian way of life

Lagun berriak egitea ez zen zaila izan. Frantsesak, suediarrek, australiarrek... amerikar ez ginen guztiok *ghetto* antzekoa osatu genuen. Elkarrekin, toki ezezagunak ezagun bilakatzen pasa genuen denbora, Santa Clara "home sweet home" bilakatzen, San Francisco esploratzen, "Californian way of life" famatura ohitzen. Eta lehen hilabeteak unibertsitateko igerilekuan, eguzkipean pasa ostean -izan ere itsasora joateko autoa behar genuen- iritsi zitzaigun negua Santa Clara. 18 gradu, haize fresko pixkat eta zero eguzkitsua. Horixe da negua Kalifornia iparraldean. Eta Amerikar haiek, gainera, kexaka, arratsaldeko seiretarako iluntzen zuela eta. Etor daitezela ba Euskal Herrira euri zaparrada horizontala eta zuhaitzak okertzen dituen haizea ezagutzero.

Hilabete batzuk Estatu Batuetan pasa ostean, zeure buruari galdetzen diozu: Amerikartuta ote nago iada? *Halloween* ospatu genuen, urrian, moztortuta. Baita *Thanksgiving* (gastelerazko Día de Accion de Gracias) ere. Lagunartean, indioilarraren inguruan batzeko aukera izan genuen. Tradizio amerikarragorik! "Eske-rrak Jaungoikoari..." -ekin zioten etxe-koek. Mahaia bedekatu, eta eraso indioilarrari. Gezurrik ez dut esango: lehorra zegoen. Baina giro aparta izan zen etxean. Nik ere eskerrak eman nizkion dena delakoari: egindako lagun bikainengatik, ingelesa hobetu dudalako (hainbeste mexikarren artean bada ere), Gran Canyonen behera erori ez nintzelako, Las Vegaseko kasinoan 30 dolar baino gehiago gastatu ez nituelako eta 4 hilabete 4 egun bailiran pasatu zitzaizkidalako.

Ipparraldetik hegoaldera, mendebaldetik ekialdera. Eta azterketekin amaitu eta zorionez edo mirariz dena gaitzitu ostean, zer egiten dute nazioarteko ikasleek? Bidaiatu. Horrela ba, auto bat alokatu, *The Eagles* taldearen *Hotel California* abestia jarri, eta kostaldeko

bidea hartu genuen Los Angelesera. Abendu erdian hondartzan galtza motzetan ibili ostean, lasai esan dezaket Kalifornia maite dudala. Gogor samarra izan zen lurraldeari agur esatea. Baita bertan egindako familiari ere. Adiós, good bye, au revoir, adjö... Hitz bera hamaika hizkuntzatan, eta negar malko ugari izan ziren. Behar bezala ospatu genuen bederen. Eta jakina, 3 ordu lo eginda eta biharamuna gorputzean, New Yorkerako hegazkina hartzea ez zen xamurra izan. Ezta *jet lag*ari aurre egitea ere. Noiz ikasiko ote dugu...

New Yorken inguruko lehen inpresioak: jendetza kalean, eguraldi kaskarra, zarata, zikintasuna... Eta hala eta guztiz ere, nork esango zidan hainbeste gustatuko zitzaidala hiri hau? Las Vegaseko argiak itzalpean gelditzan dira Broadwaykoekin alderatuta.

Hori bai, Manhattaneko prezioak askoz ilunagoak dira... Aholku bat: ez hartu taxirik, ezta grazia egiteko bada ere, kasu horretan grazia zuen aurpegiek emango dute eta, taxi gidariak prezioa esaten dizuenean.

Egia esango dizuet. Pobre bueltatu naiz Ameriketatik. Baina hori, han irabazitako guztia ezin saldu dezakeda-lako da, ez baitu preziorik.

**Goian Santa Clara University
Erdian nazioarteko ikasleak
Behean Gran Canyon**

AMAIA
Zorionak etxeko printzesari otsailaren 14an 8 urte betetzen dituzulako. Muxu handi bat etxeko denon partez eta bereziki Ainhoaren partez.

MAIALEN
Zorionak Maialen zure zortzigarren urte betetzean. Muxu handi bat etxekoen partez.

ENAITZ
Gure etxeko bitxito alaiari zorionak, otsailaren 8an urtebete egingo duela. Txokolatezko muxuak etxeko danon partez, batez ere Naroaren partez.

ARANTXA
Zorionak izeko! Leire, Eneko, Lurdes, Asier eta Itziar akordatu gara eta txokolatea guretzat! Zuretzat zorion onenak!

PEPITA
Urte berriarekin batera bete zenituelako 93 urte, zorionak ama, amona eta berramona!

HIRUKOTE
Zorionak otsaileko elur maluta ederro! Matxo handi bat familiko guztion partetik.

ASIER
Badator zazpigarrenen! matxo handi bat atxa, ama eta zure arreba sorginaren partez.

BENTA
Zorionak zuretzako amona! Baina benetan zoriontsuak gu gara, zu gure artean egotearren. Maite zaitxugu.

AROA
Zorionak bederatzigarren urtebetetzean. Preparau belarrixak!

ODILE, LIDE, MAIALEN eta JUGATX
Zorionak laukote zuen 8. urtebetetzean. Lagunen partez

JULEN
Zorionak mutil handi! Bost urte potolo bete dituzulako.

EDURNE
Zorionak lagun! Bat, bi, hiru ta lau Euskal Herriko irrien kluba da hau!

EMAKUME
Asko dago egiteko, egunez egun ein daigun! berdintasunerantz.

RAIKETAK S.L.
SAGARMIÑA

Hondartza 3-4, behea
31 postakutxa
20820 DEBA
Tel. eta faxa: 943 192 249
Mob. 629 639 685
629 641 940
sagarmina@sagarmina.com
www.sagarmina.com

1959ko ekainean Arantzazun

Neska talde honetan mutrikuarrek daude, identifikatu ditugunak hauek; goitik behera eta ezkerretik eskuminera:

Goiko ilaran bigarrena Itziar Basterretxea "Txino", bigarren ilaran lehena Esther Elezgarai, ondoan Encarna Goenaga "Txaparro", ondoan Mª Carmen Lete, zortzigarrena Mª Jose Urreisti, hirugarren ilaran lehena Jesusa Lekunberri, ondoan Ana Mari Barruetaña "Santa Elena", seigarrena Maribel Azkue eta eserita laugarrena Aurora Manterola, ondoan Begoña Urreisti "Txato", zazpigarrena Marta Elezgarai.

IÑIGOBELÉN
konde 3 - tfnoa. 943603701

argazki lanak
erretoke digitala
diseinu grafikoa
fotokopiak zuribeltzean/koloretan

euskal preso eta iheslariak etxera

ANSORREGI

Oinetakoak
Erdiko kale, 9 - 943 60 33 42

ZAINTZAKO BOTIKAK**OTSAILA: Gaueko 10ak arte.**

17tik 19ra Otxagabia (Mutriku)
 20tik 23ra Zalduegi (Deba)
 24tik 26ra Burgoa (Deba)
 (zapatu goizean Apraiz)
 17tik 29ra Otxagabia (Mutriku)

MARTXOA: Gaueko 10ak arte.

1ean Otxagabia (Mutriku)
 2tik 4ra Apraiz (Mutriku)
 5etik 8ra Burgoa (Deba)
 9tik 11ra Zalduegi (Deba)
 (zapatu goizean Otxagabia)
 12tik 15era Apraiz (Mutriku)
 16tik 18ra Otxagabia (Mutriku)
 19tik 22ra Zalduegi (Deba)
 23tik 25era Burgoa (Deba)
 (zapatu goizean Apraiz)
 26tik 29ra Otxagabia (Mutriku)
 27tik 29ra Burgoa (Deba)
 30 eta 31n Apraiz (Mutriku)

Gaueko 10etatik aurrera ELGOIBARREN
 ikus 4. orrialdea

INAUTERIAK 2012

Otsailak 17, barixakua,
 16:00etan Banda Txikiak kalejira Piko-
 melatosekin.
 17:00 Jokoak eta esku-lanak Zabel
 Kultur Etxean.

Otsailak 18, zapatua
 11:00etatik 13:00etara Aurpegi margo-
 tzea, moztarroak eta ondoren kalejira
 Zabel plazan (Eurria egiten badu fron-
 toian izango da) Antol.: Txantxangorri.
 13:30 Gure Ametsa dantza taldearen
 kalejira.
 18:00 Playback-a Miruaitz frontoian
 Antol.: Gazteleku
 19:30. Bandaren eta Pikomelatosen
 kalejira herriko kaleetan zehar.
 22:30 Joxe Mendizabal-en erromeria
 Beheko plazan.

**MUTRIKUKO VII.
KAMARA MUSIKA ZIKLOA**

Sta Katalina komentuan, 19:00etan,
 sarrera doan

Otsailak 25, zapatua

Soprano eta gitarra kontzertua.
 Paula Fernández Lueje, sopranoa
 Carlos Mauricio Lizcano, gitarra
 Thomas Heimstad, gitarra

Martxoak 3, zapatua

ADSAX Saxofoi laukotea.
 Marcos Mtz. Moreno (Saxo sopranoa)
 Javier Blasco Alemany (Saxo altoa)
 M. Ángel Gcía. Mezcuca (Saxo tenorra)
 Oriol Parés Marín (Saxo baritonoa)

Marxoak 10, zapatua, iluntzean

Pasaiako EIRA taldea Zabel plazan
 (euria eginez gero Zabel barruan)
 Antol.: Musika Eskola.

Martxoak 11, 19:00etan

Ama pasota antzezlanak Goizeko Iza-
 rra antzerki taldearen eskutik Zabel
 Kultur Etxean.

**ZIRIAKO ANDONEGIren
100. urteburuan orduko
andre-gizonei omenaldia**

Martxoak 15, arratsaldeko 7etan Zabelen
"Errepublikak garaia herritarrek kontatua"

Martxoak 22, arratsaldeko 7etan Zabelen
"Aitorren mitoa eta gerra aurreko zerzeladak"
 Hizlaria: Iñaki Egaña (historialaria)

MENDI IRTEERAK**MARTXOAK 4**

ATAUN INGU-
 RUAN IBILALDIA ETA
 ONDOREN SAGARDO-
 TEGIAN BAZKARIA

MARTXOAK 11

GAZTETXOEN IBILALDI
 NEURTUA

apain

Gorputzeko tratamenduak:

Indibaz / Laserraz
Lokatzeaz
Txokolateaz
Oinarritzko olioaz
Bularrak sendotzeko
Larruazala sendotzeko
Zelulitisa gutxitzeko
Estriak berdintzeko
Zirkulazioa hobetzeko
• Presoterapia
Pedikura-manikura
Depilazioak: Beroa, Hotza,
Elektrikoa, Laserra
Makilajeak
Betileetako permanentea
Betileak tindatzea

Aurpegiko tratamenduak:

**Indibaz
Laserraz**

Tratamendu bereziak:

Mikropigmentazioa
Drenatze linfatikoa
Galileo fitness
Sabel osteopatia
Fisioterapia

Ikastaroak:

Automakilajea
Luzaketak
Erditzea prestatzeko

Zure ametsa, gure erorka.

Tlf: 943 60 42 29

Aliprox

Zure marka

liderra den Talde baten babesarekin

*gure bezeroengandik
beti hurbil*

CÓNDOR

Arrain kontserbak

ZIZO BILLANTE HNOS. S.A.

Industria de Alimentos / Mijas, s/n. P.º 2.º 20550 MUTHIKU (Gipuzkoa) - ESPAÑA Telf. 943 - 66.31.41 / Fax. 943 - 66.44.39

13 00 566-00
C.E.